

Slægtstale d. 8.august 2015

Sidste år fortalte Anne-Marie så levende om slægtsgården Kidhavegård i Bakkebølle og i år er vi så nået til det ene hus tilhørende gården, hvor Emma Magnine Apel Kørvel født 1885 boede, som datter af Peter Apel fra gården. Jeg er sammen med min søster Lillian barnebarn af Emma og vores mor var Else Apel.

For at illustrere det lille hus liggende på Lergravvej over for gården, ad den lille markvej ved åen, vil vi gerne vise udpluk af en film, optaget af vores fætter Bjarne, som desværre ikke er til stede i dag.

FILM sekvens

Vi vil hermed gerne forsøge at skabe et erindringsbillede, et tidsbillede og ikke mindst et stemningsbillede, af en i vore øjne hel unik person, ud fra hvad vi kan huske, hvad vi er blevet fortalt og ikke mindst, hvad vi har måttet tænke os til!

Hun var malkepige på den nærliggende gård, fik sine 2 ældste børn med sønnen fra gården, som hun håbede hun skulle være gift med. Herefter 4 børn med sin ægtefælle Frederik Kørvel, som drak. Hun smed ham ud og han rejste til Jylland og stiftede familie der. Til sidst efternøleren Else, vores mor.

På den tid var det ikke almindeligt, at mødre arbejdede uden for hjemmet, men hendes rolle var og blev sv.t. til manden, hun var forsørgeren. Derfor var det vel også på sin plads at kvinderne fik stemmeret i 1915!

Hvordan magtede hun den husholdning, børnepasning m.m.? Vi kan kun konkludere, at hendes børn kom godt ad veje. Heinrich den ældste søn blev vognmand og havde flere ejendomme, han blev opfostret i Græsbjerg, men hun holdt kontakten til ham. Åse den ældste datter fik mulighed for at komme til England som au pair, blev senere husmor for sin fætter Holger på Frederiksberg og opfostrede sammen med deres fælles søn Bjarne og Lise fra Holgers første ægteskab.

Lylla Apel blev sygeplejerske, da hun havde et veludviklet omsorgsgen.

Else fik mulighed for at gå til klaverspil i Vordingborg, fordi hun havde klaverfingre, og arbejdede ellers helst ved landbruget.

Agnar kom slemt til skade på gården i høstmaskinen og mistede 2 fingre, hvilket var fatalt for hans fremtid, da der ikke dengang var noget socialt sikkerhedsnet der blev bredt ud. Jeg husker ham syngende på knallert, når han havde aflagt Nyråd kro et besøg, det var ikke noget der blev talt om, men vi børn observerede jo alle udsving. Han var i den grad glad for børn og var fantastisk til at tegne. Han blev boende hjemme hos mormor indtil hun måtte forlade stedet, ja faktisk begge to. Helge begik selvmord, vidst nok pga. kærlighedssorg, trist. Det tog halve år for Emma, at komme sig oven på tabet af et barn. Forståeligt nok.

Oskar fik leddegigt i en ung alder, men traf heldigvis tante Ellen og de fik efter omstændighederne et godt liv på Østerbro, som både alle gadens børn og vi søskende børn havde megen glæde af. Oskar var en meget vidende person, læste mange bøger. Mor sagde altid, at skæbnen ramte ham, for ellers var han under krigen rejst til Tyskland og kæmpet på Hitlers side. Uha! Godt vi ikke skulle have den skamplet på vores familie.

Det var noget af en præstation, at få alle børn sendt godt af sted ud i livet og glem ikke, der var også lige 2 krige der skulle overleves.

Jeg husker min mormors hus, som fuld af hjerterum. Køkken med ildsted, med madam blå i alle varianter, vand fra den udendørs brønd, køkkenbænken hvor vi børnebørn opholdt os, når der blev trangt i de små stuer. Spisestuen med petroleumslampen og kakkelovn. Stadsstuen med det røde plydssofasæt og klaveret, som kun blev benyttet ved særlige lejligheder. På væggene var der talrige familieportrætter og stramajbilleder som hun selv og Agnar havde broderet. Entre med trappe op til Agnars værelse.

Så var der jo også soveværelse med servantesættet og dobbeltsengen, hvor risengrøden kogte færdig under den tunge vadmelsdyne.

Udenfor var der et godt gammeldags das, og for dem der ikke skulle vide hvad det er, så er det populært et bræt med hul i og derunder en spand til det fornødne - en kold fornøjelse især om vinteren! Der var endvidere hønsehus - og så vidt jeg husker også duer.

Min mormor var en statelig dame, rank og slank, langt hår med fletning, altid velklædt og velduftende af parfumen 4711. Ved festlige lejligheder kom smykkerne frem og hun iførte sig sin silkekjole. Hun virkede sorgløs, altid nynnende og glad. Til familiesammenkomster kunne hun finde på at underholde med lange viser uden manuskript. Altid flittig og energisk, men middagssøvn blev der altid tid til, så snorkede hende og Agnar i kor, så loftet lettede!

Husker hendes æbleskiver, de hjemmebagte vafler med flødeskum og gele, og hvorfor husker man mest det søde? Jo - selvfølgelig fordi det er husket gennem barneøjne. Hun producerede også brændenældsops, lavede den mest smagfulde solbærrøm, som fætter Bjarne gemte i årevis efter hendes død, og mon ikke der indimellem har været kørvælsuppe på menuen? Hun var selvforsynende med den store urtehave indrammet af buksbomhække, og alt blev udnyttet igennem årstiderne. Det vi i dag kalder fra” jord til bord” og tilbage til rødderne.

Ukrudtplanter/grøfttekantsplanter blev også brugt som medicin, der var plante for ørepine, plante for vorter og ikke mindst kamilleplanten blev brugt. Hun havde også en imponerende prydhave med velduftende engelske roser og et stort staudebed. Hun fravalgte at få indlagt elektrisk lys, alt det nymodens, hvad skulle det til for? Hun tændte den grønne petroleumslampe, når hun skulle finde vej til soveværelset. I dag pryder den på Lillians kontor.

Hun kom sjældent alene, for at besøge os i vores barndomshjem i Gødstrup, men når det hændte, kom hun med bus, iklædt sin lange overfrakke og med rævepelsen omkring halsen, bærende på en jordemodertaske. Da hun blev ældre, havde hun for vane, at rose os børnebørn - det syntes vi var i den grad pinligt. Hun tog også en cigaret til en af sine runde fødselsdage, det havde vi da godt nok ikke set før, men nu havde hun jo også alligevel levet, som passiv ryger i rigtig mange år, da størstedelen af hendes børn havde den last. Ikke mindst min mor der startede som 9-årig, da hun skulle være behjælpelig med at tænde hendes bedstefars pipe.

Desværre svigtede hørelsen med alderen og det var anstrengende at føre en samtale med hende, når vi skulle råbe så højt. Til gengæld var synet intakt, hun brugte sjældent sine runde læsebriller, som jeg har i samlingen i dag. Jeg husker, at hun pådrog sig et skinnebessår, efter fald fra en trappestige, men selv det blev lægt, så hendes ernæringstilstand og blodomløb har ikke fejlet noget.

Hun blev desværre aldersvækket, dement vil vi nok kalde det i dag. Agnar sagde fra, da han var nervøs for, om hun kunne finde på, at komme petroleum i maden. Lylla tog affære og hun kom på Rosenvang Plejehjem i Vordingborg. Kan huske vi besøgte hende og konkluderede, nu var den da helt gal, da hun spiste lagkage med fingrene.

Hun døde d. 9 marts 1973 87 år gammel af kræft. Hendes sten er bevaret på Vordingborg kirkegård, takket være hendes efterkommere.

Hun efterlod sig et mindeværdigt hjem, fuld af antikviteter ville man sige i dag. Tingene blev fordelt efter bedste evne blandt børn og børnebørn og bringer dagligt minder frem om en produktiv og gavmild kvinde. Hver familie havde f.eks. Et hæklet sengetæppe, pudebetræk med mellemværk og hver efterkommere havde fået kniv/gaffel/ske sæt med indgraverede navne og mon ikke vi alle fik et ur i konfirmationsgave. Det var også vigtigt, at der blev taget familieportrætter, hvor hun poserede med sine børnebørn i det fineste outfit.

Huset er i dag revet ned, hvor uretfærdigt, kan vi syntes!!

Spørgsmål går så på, hvordan kunne den fantastiske kvinde opfostre 7 børn som malkepige!
Fik hun tildelt midler fra en hemmelig beundrer/elsker?

Hvordan kunne hun have råd til de fine klæder og ikke mindst smykkerne og de fine gaver hun gav?

Min mor vidste ikke hvem, der var hendes far eller også har hun aldrig turdet spørge?

Her må et citat fra en kendt Kim Larsen sang være på sin plads:

”Vi er dem de andre ikke må lege med, vi er det dårlige selskab. Vi har en svag karakter og en dårlig fantasi - det da godt at vi blev født - før aborten den blev fri ”

Hvem ved – hvis fri abort havde været indført, havde vi måske ikke været til stede i dag, som efterkommere af et uægte barn?

Til slut, vil vi gerne give mulighed for kommentarer/supplementer/rettelser fra de tilstedeværende, så vi kan give et så oprigtig erindringsbillede af Emma Kørvel som muligt, da vi ved, at der er flere tilstede, der har været om end tættere på hende i deres opvækst. For som Marianne har sagt ved en tidligere slægtstale i 2010: ”Så længe der bliver talt om mennesker, lever de.”

Et er sikkert, at navnet Emma, har fået renæssance og er endda meget populært - Iflg. statistikken for juli 2015 - det pigenavn, som er mest brugt - og Lillian bærer det jo som mellemnavn.

Inger Grete Apel Nielsen.

Efterskrift:

Efter talen kom det frem, at Anne-Marie og Peter vidste, hvem der var far til vores mor Else og troede, at vi også vidste det!! De mener også, at vores mor var vidende derom? Selvom vi ved forespørgsel fik et nej.

Så det var noget af en ”bombe” der faldt, at nabosønnen på gården åbenbart var far til Else.